

KOLOZSVÁRI SZINHÁZI KÖZLÖNY.

Kolozsvártt, mart. 31. 1860.

NAPILAP.

115-ik szám.

Előfizetési ár:
(Február 16-tól, a szinidény végéig.)
Helyben házhoz hordva 1 frt. 30 kr.
Vidékre postán küldve 1 „ 50 „ osztr. ért.



Mindennemű hirdetések elfogadtatnak: kétszer
hasábozott sorért 5 ujkr., ismételéseknél 3
ujkrt.
Klucstári díj minden hirdetéstől 30 ujkr.

Olvasó- s dolgozó társainkhoz.

Tisztelt olvasóink ma veszik e szinidényben a „Szinházi Közlöny“ utolsó számát.

Nem mulaszthatom el ez alkalommal köszönetemet nyilvánítani azon tisztelt dolgozó társainknak, kik érdekes dolgozataikkal a lap érdekét emelék, s tartalmát — a körülmények s az idő viszoyaihoz mérve — változtatossá tevék.

Hely, de legkivált időhiány miatt néhány igen érdekes dolgozatot nem közölhettem, melyeket ha a tisztelt íróik belé egyeznek, talán majd egy újabb válatomban használandom fel.

Azon tisztelt vidéki előfizető- s olvasóink, kiknek talán hiányzanék a lap valamelyik száma (február 16-tól kezdve) kérjük sziveskedjenek azonnal reclamálni, hogy a hiányzó számokat — ha rendelkezhetünk még velek — megküldhessük. Kolozsvártt, mártius 31. 1860. A szerkesztő.

Ugy fáj nekem.....

— 1857. —

Ugy fáj nekem, ha azt mondod,
Hogy te nem értesz engemet,
Midőn egy-egy rövid dalban
Főlmutatom a lelkemet...
— Hallgasd meg a filemilét,
Élvezd át azt az éneket;
Mi az égnek a madár-dal
— Az lesz az én lelkem neked. —

Ugy fáj nekem; ha nem érted
A borút ott' homlokomon,
Mit rá néha a merengés
S az emlékezet árnya von. —
Nézd meg a lankadt virágot,
Tekintsd meg a felhős eget:
Mi a felhő a virágnak,
— Az lesz az a ború neked. —

Ugy fáj nekem, ha azt mondod,
Hogy az ábránd öl meg emgem;
Pepig mennyi búbáj, szentség,
És költészet lakik ebben!
— Ábránd nélkül mivé leunék?
Nem hagyhatnám el a földet...
A madárnak mi a szárnya,
Az lesz ez az ábránd neked. —

Ugy fáj nekem, ha azt mondod,
Hogy ne vágyjam dicsőségre...
Hát, a nélkül ugyan mi lesz
Homlokodnak disze, éke?
... Nézd, az ébredő napsugár
Megkoronázza a reggelt; —
A hajnalnak mi a napfény,
A dicsőség az lesz neked. —

Ugy fáj nekem, ha azt mondod,
Hogy te nem értesz engemet...

— Ugyan, hogy is érthetnéd meg Véghetetlen szerelmemet?! —
Hagyj engemet ábrándozni,
Kergetni a dicsőséget,
Búbánattal, gyötrellemmel,
Tán, megérdemellek téged. —

Szász Gerő.

Hogy fogták hajdonában az ellenséget?

Történeti humoreszk **Fapp Miklóstól.**

(Vége.)

A törökök másnap délelőtt erőlyesen hozzá fogtak a várostromához, s be is vették azt*). Ellehet gondolni mekkora lön csodálkozásuk midőn az egész várban nem találtak egyebet három beteg lónál, két szétrepedt ágyu, egy csomó haszonvehetetlen puska cső, s néhány hordó bornál. A felhalmazott eleség is a törökök legnagyobb bosszuságára mind olyanféléből állott, a melyeknek élvezését a korán határozottan megtiltja. A foglyoknak már nyomát sem látták, azokról Benedek olyatén formán gondoskodott, hogy mind szépen megköztetve őket magával vitte a dévényi várba, onnét pedig elküldötte egyenesen Balassához azzal azzal az izenettel: hogy ha elfogatta őket, vegye már legalább valami hasznát is nekik.

A törökök nem elégedtek meg Kékkövel, hanem megtudván hova vonta magát az őrség, Dévény ellen is ostromot kezdettek. Pribék a leghősiesebben védte mindaddig a várat, míg egyszer egy roham alkalmával halálosan megsebzék. Társai egy végrohammal rontottak ki Dévényből, de a legnagyobb részt levágták, a többieket pedig mint rabokat kísérték el a nagyvezérhez.

Ez utóbbiak közt volt legnagyobb szerencsétlenségére Benedek is.

A nagyvezér kérlelhetetlen volt. Nem akart hallani semmi könyörgést.

A foglyokon a legirtózatossabb bosszút állott. Elevenen nyuzatta meg őket, a bőrtiket pedig kitömte szalmával.

A budai basa rég ideje törté már a fejét, hogy minő ajándékkal lephesse meg a szultánt? Az egyik alvezére azt találta neki mondani, hogy ott van az a sok furesa kitömött emberbőr, küldje el a szultánnak ajándékba, — ha az ajándék esetlegesen rossz kedvében fogja találni, meg lehet azt fogja gondolni, hogy talán csufaságból küldötte, s ez esetben cserébe küldhet a szultán a nagy vezérnek egy szál vörös zsinort, a mivel aztán bátran felakaszthatja magát; de találhatja

az ajándék jó kedvében is, s ekkor legalább egy jóizüt fog rajta nevetni.

A basa ez ötletért gazdagon megjutalmazá az alvezért, s elküldé az ajándékot. A szultán nem küldött ugyan vörös zsinort érte; de azt izonte vissza: hogy tanulja meg a budai basa azt, hogy ha hosszú időig s békességben akar uralkodni buda várában, hát ne tegye ily kegyetlenségekkel gyűlölte magát azon nép előtt, mely közt élnie kell. A vezér megszegyenülve kért bocsánatot. Balassának mint láttuk az ellenségfogás két várába került, a foglyokat az igaz méregdrágán váltották vissza, de a pénz mit érték kapott legkevésbé sem ellensúlyozta két vára elvesztését.

Látogatás Velenczeben.

Monsaye Arsine után.

(Vége.)

Es most hallgassák meg a végét is uraim kalandomnak. Hat hét elteltével kére, hogy térjek vissza anyámbhoz, s megesküdt, hogy palotája számomra mindig nyitva leend. Egy követet várt, a kit nem fogadhatott el az én társaságomban. Ekkor én egyedül mentem a gondolába... s nem vetém magamat a vízbe.

„Csak igen igen ritkán láttam azután. Ő engem nagyon szeretett, s még is egyszerre elfelejtett. Egykor nem eresztettek be a Mocenigo palotába, másnap egy arannyal tölt erszényt küldé nékem. Anyámmal valék a Grimani palota előtt. Az erszényt a csatornába vetettem, haza szaladtam, lehánytam selyem öltözetemet, megváltam gyűrűimtől, felöltém anyámnak egy ócska ruháját, s most itt vagyok... Osztrigát s halat árulok... Elhatároztam magamat bezárni az aranykönyvet legszebb lapjánál. Hiában! nem tudék olvasni.“

Mi még hallgatánk. — Uraim, csak ötvenhárommat ettek meg. Darabja félhuzasával: összesen huszonhat és fél huzast teszen.

Ezek valának utolsó szavai. Az osztrigákat kissé drágáknak találtuk. Az összeg igen önkényűleg volt meghatározva, hanem mi még is szó nélkül kifizettük.

Ezen osztrigaárusnőnek ma költői órája volt Byron maga, e magasztos szellem, tán soha sem talált egy oly szép sugallatot, mint a minő Margaritának volt; midőn elmondá Isten önnel-ét s magát a vízbe veté. A szenvedély teszi a költőt.

En ezután mindig növekedő kíváncsisággal nézém e nőt, ki magasztosszerető volt, s a kibentökéletesen kialudt a láng, a mióta a fiatalság illos partját túlhalatta, s a mióta a nyereszség szomja ajkait megfonyasztá.

*) A leibitzi évirat a kékkői vár elfoglalását 1674 július 20-ra teszi, Wagaer Anal.: Scepua 2, 92.

Byron néhány töredéket elbeszél Margari-
távali förténetéből. Az ő előadása nem egyezik
meg minden pontban e viharos hős nő elbeszélésével. A többek közt nem állítja, hogy ő mentette volna meg a vízből. Lássunk azonban egy képet Margaritáról, a mint azt Byron testé:

Margarita felettem nagy befolyással bírt, a mitől gyakran akartam menekülni, de a mit ő mindig megtartott. E befolyást fekete szemei tévők, sötét, kifejezésteljes arca, tökéletes velencei jellemű volt beszédében, gondolataiban, szokásaiban és őrült őszinteségében. A mi több, sem írni, sem olvasni nem tudott, a miért levelei által nem alkalmatlanokodhatott. Mind a mellett még is küldött nekem egykor, midőn épen beteg voltam kettőt, a miket mással iratott. Bátor parancsoló, elbizott jellemével mindig azt tette a mi neki tetszett, a nélkül, hogy az időre, a helyre, vagy a jelenlevőkre a legkisebb tekintettel lett volna; s ha a palotabeli nők akarataiban gátolni akarák, bántalommal illette őket.

Midőn Margaretával ismeretségem volt, viszonyban állottam *** signorával, a ki egykor véle találkozáván, elég rossz tapintattal bírt, néki féltékenységét nyilvánítani. Margarita letépte a signora öltönyét s kimondhatatlan nyelvgyorsasággal mondá neki: „Ön nem az ő nője s én sem vagyok az! ön csak vedvese neki s az vagyok én is! s nem tudom mi joga lehet önnek, nekem szemrehányásokat csinálni? Az én hibám-e, ha jobban szeret engem, mint önt? Azért mert ön gazdagabb nálamnál, ne hidje, hogy engem megszólíthat a nélkül, hogy én vissza ne felelek.

Ezerféle kívánságai voltak, egyik örültebb a másiknál. Semmikép nem tudám lebeszélni, hogy maradjon közönséges öltözetében. Selyembe kelle őt öltöztetnem és czifra kalapot vennem fejére, a mi módorával a legrosszabbul fért meg. Különbben megvagyok győződve, hogy engem erősen szeretett, annyira, hogy szeretetében, vagy a dolgok ferde felfogásában gyakran, midőn valakire engem neheztelni látott, azt a leghevesebben megtámadta.

Byron nem mondja, hogy őtet megverte-e vagy egyszer. . . .

Az éj beáltával visszatértünk Velenczébe szép holdvilágon. Ne szóljatok nekem a holdfénytől világított Coliseumról. A legszebb éjjeli látvány Olaszthonban Velence némaságában, keleti kinézésével, palotáival, melyek a vizen tüköröznek, magános gondoláival, ezüstös kupjaival s az egyházak tinnepélyes hangjával. A hold a romok napja. E homályos napnak a fényénél kell ma ezen kihalt várost nézni.

Maros-Vásárhely, mart. 28.

Eszmetöredékek

egy megbukott novitius levelező emlékkönyvéből.

II. kísérlet.

Az I. kísérletnek vagy igen jónak kellett lenni vagy nagyon silány lehetett, mert... confiscáltak; azaz nem hatóságilag foglalták le, hanem egy titkos irodalombarát „bir nélkül“ eldividálta az „Aranykereszt“ olvasó szobájából; vajjon azért történt-e, mert jó volt, vagy pedig azért, mert rossz vala? A kétség sorvasztó tüze omészta és „die Ochsen stehen am Berge“... Ki vezet ki e sötét tönkelegből? Hol van az Adriadnefonál?

Hatalmasan járják a böjti prédikációkat. Péntek nap van. Egy óraker délután a nagy templom szegezuga már zsufolásig dugva van; pedig a prédikáció csak három óraker kezdődik, félkettőkor minden ülőhely el van foglalva; a kik késnek, azok székeket kénytelenek maguk után hordatni, ha ülni kívánnak; még megérjük, hogy az isten házában — mint Bécsben a színházakban — a „Sitzaufheber“-ek mestersége jó divatba. Minek tulajdonítsam városunk minden felekezeti béli hiveinek ezen önkéntes egybeseregését a romkath. főtemplomba? Talán az idő komoly voltának, a világért sem; tulajdonítsuk annak, a kit és a mitillet: a vásárhelyiek ájtatosságának és az egyházi szónokok jelességének.

A nők mindenütt különböznek a férfaktól. Párisban a híres Dupauloup-pör alkalmával az egyik ügyvéd elájult, de csak akkor, a midőn bédbeszédjét már elmondta volt; itt Vásárhelyen egy nő a templomban már a böjti prédikáció kezdete előtt ájult el, még mielőtt az egyházi szónok bebizonyíthatta, hogy pokolba kerülnek mindazon nők, a kik hitese férjükhöz kívül más férfit is szeretnek; hol multhat Aspasia?

S ez legyen az egész szűret az itteni események mezején? S evvel elfogyott volna a nóta? Az nem lehet! Jules Janinról azt mondják, hogy kedves ember — jöllehet kicsit potrohos —, mert a semmiről is tud írni. Miért csüggednék én? Azért sem! Én a semminél is semmibbről: az itteni sörivő csarnokról fogok írni „Ein Schelm, der mehr gibt, als er kann.“

A prédikáció után sok embert látok a templom töszomszédságában lévő sörháza menni, exempla sunt odiosa; én is megyek; ne mondhassa senki, hogy a farkasokkal nem orditok; a fölmenetel kettős „memento mori“ gyanánt szolgálhat; egyfelől az emberi test gyarlóságát közjegyzői okmány nélkül is bizonyító gyógyszerár, másfelől a „polizeiwidrig“ szerkezetű utcai lépcsők, melyeken még a legjózanabb bierhäusler is nyakát szegheti; no de „per aspera ad astra!“ kockázatassuk ép tagjainkat; hisz nemes a czél, mely felé törekszünk, a philosophia, a „Ichheit des Ichs“, az intensivitát, subjectivitát, objectivitát, Schätzung, Pfandung, Feilbietung sat. nemzetgazdasági eszmék terjesztését eszközlő árpalé vedura Gambirinusnak szentelt csarnoka megemlézése kárpótol minden fáradságot.

És valamiképen a szenvedélyes hegymászó kimondhatatlan elégtételt lel, ha dagadó kebelével és a frishavasi szellőktől körülengedezett hajfűrtökkel (ha t. i. fűtrjei vannak —, ha nincs, van vendég elég a fodrászoknál —) a hegytetőn az előtte elterülő beláthatlan csodás panorámán legelteti szemeit: azonképen el van

nak felejtve a halálra emlékeztető patika, el a nyaktörő utcai lépcső, el a régi párisi cité 5—6 emeletes házai belsejének dancsával vetekedő „ambitus“ aljában büszkélkedő kormos üvegű istálló-lámpa, estendenkiut pharosul szolgál a sörtenger vihar korbácsolta hullámai által netalán megtántorított és „terra firma“ hoz iparkodó oly vendégeknek is, kik azon boldog öntudatban ringatják magukat, hogy „fesch“-ek és „completer Cavalier“, ha egy fél kupa sört, egy fél pár tornás virslit, egy záleczstánglit és rendkívüli dessertül egy kvárglit bevágnak; — ezek mind el vannak feledve, ha a szomjas vagy kíváncsi vándor az első emeletben lévő szentély előszobája előtt olaszfal által félig eltakarva, Gambrinus áldozarainak oltárát valóságos bráhás cseber alakjában megpillantja. Oh de mi ezen classicus cseber azon meglepetésekhez képest, melyek, mint egy tündérvilág élvezetei — benn a termékben a belépőt megbüvölik! Kinek ne jutnának eszébe Rafaél angyalai, ha a hirtelen szöke Hébet meglátja, ki egy tarokkjátékról a ráragadt csekélyégeket valóságos biccsakkal levakarja, hogy a vendég urak vagy még egy hónapig használhassák? Én okát kérdeztem ezen rendkívüli takarékosságnak; Hebe csak egy szót felelt: „Zuschlag“ — Hát még az egyszerű eleganciával párosult comfort; mely itt uralkodik! A bécsi „Winter“

söröde módjára az asztalokon itt sincs abrosz; van a helyett fagygyu-gyertya, spanyol viasz, kvárgli, sör- és virsli-lé quantum satis minden asztalon; a sok kürtös kalap és ezek elmaradhatatlan conditio sine qua non-ját: egy farka ebvásár, elkezdve a pintserlitől fel a komondorig — soll auch herein kommen — kellemes staffageül szolgálhatna oly művésznek, ki a Rembrandt genre követője.

Én istenem, mint isszák; de bár mennyit igyanak is, az arczok nem elevenednek; a szemek bádgydt fényűek lesznek: ez a sok kábitó és butító hatása; ha az ágostai Allgemeine e jelenetet látná, halléluját dudálna; ha látná, hogy az ő civilizációja a székelly városokat is meggyelveli, akkor nem hiszem, hogy valaki bírhatna vele.

Én a magyar embert csak akkor kezdem félteni, ha sört iszik, mert ez oly ingredientia, mely a keleti faj vérakatát leghamarább képes merőben átalakítani; én nem vagyok borkereskedő, sem bormérő ember, tehát nem érdekből szólok, hanem ha a régi magyarok a sört szerették volna, akkor itt hagyták volna a borból gazdag két testvérházat és Cseh- vagy Bajorországban kerestek volna lakhelyet.

Lederbogen Friczi.

T Á R C Z A

Bel és külföldi vegyes hírek.

□ A nagyhéten két érdekes hangverseny fog még lenni. Az egyiket Komáromi Lajos bucsu előadásul rendezi a városi táncsteremben. Programját még nem ismerjük ugyan egészen, de semmi kétségünk hogy ez előadás minden tekintetben a legfényesebben fog sikerülni. A másikat Baráti adja a jövő hó 3-ikán, melynek érdekét szintén neveli az, hogy az előadott zene és ének darabok mind magyarok lesznek. Ez alkalommal közre fog működni az egész katonai zenekar, Fridrikné asszony, Jekelfalussy, Follinusné, Pauli s néhány színházi tag még. A rendezést Káldi, színházunk karmestere vállalta el.

□ Pauli a közbejött akadályok miatt meg nem tarthatott jutalomjátékát az ünnepek után fogja kivenni. Mint már említettük „Ernán“-t választá.

Színházi krónika.

□ Martius 28. 1860. Paulay jutalmául „Egy tékozló apa“ színmű 5 fv., írta ifj. Dumas. E régen várt jó hírű darab végre nálunk is színpadra került, s némi részben igazolva találtuk e darab felől előre szárnyalt kedvező véleményeket. E darabot bátran helyezhetjük az újabb francia termékek mellé, mert ezen is látszik, hogy alap eszméje az életből van merítve, s végig vonul rajta Dumas költői szelleme. A tékozló apát Gyulai — ámbár még folyvást rekedt — jól eltalált színekkel festé, játéka könnyű s ment volt minden feszességtől. A könnyelmű, de mindig lovagias, a pazar de jó szívű, fiatal eleven kedélyű apát mind végig a leghelyesebb felfogással adá. Paulay (André) a mai szerepében bucsuját vevő közönségünköt, s innét Kassára Latabár társulatához megy Komáromy s Polákovicsnéval együtt. Szívünkben kívánjuk, hogy egy-

koron majd a kassai s más városok közönségének éppen oly jó véleményével térjenek hozzánk vissza, mint a minővel most innét távoznak. A mi a Paulay mai szereplését illeti bátran elmondhatjuk, hogy semmi kívánni valót nem hagyott fent. Polákovicsné asszony (Albertine) otthonos játékával minden jelenete alkalomával növelé közönségünk derült hangulatát. Megjelenése alkalomával két koszorút kapott, melyet azonnal gyöngéden megosztott a jutalmazattal. Follinusné asszony kedves szeretetre méltó Helén volt. Simonyi gyengélkedvén szerepét (De Tournos) Komáromy vállalta el. A cserét minden esetre nyereségnek találtuk a darab hatására nézve, mert Komáromy e más különben nem valami jelentékeny szerepet is feltűnyővé tudta tenni. Az utolsó jelenetében kissé fordíthatott volna több figyelmet is öltözékére.

HUSVÉT ELŐTTI UTOLSÓ ELŐADÁS.

Bérlét szünet.

Kolozsvárti, ma szombaton, martius 31. 1860.

FRIDRIKNÉ jutalmául adatik ÉJSZAK CSILLAGA.

Nagy opera 3 fv. Irta Scribe, ford. Havi, zen. Meyerbeer.

Személyzet:

Michaeloff Péter	Bodorf.	Kéfmeloff, tábornok.	Baráti.
Szkavionszki György	Pauli.	Ismailoff, kozák	Alajos.
Katalin	*FRIDRIKNÉ.	Therskein) ezredesek	Tótfalusi.
Prascovia	Szerd. Nellé.	Csernikoff)	Marczelli.
Danilovitz	Follinus.	Ór	Beczkai.
Griczenko	Bokor.	Natália,) markotá-	Schinek J.
Reynold mester	Gerecs.	Ekmóna) nyosnék	Láng Berta.
Theremeteff, tábornok	Simonyi.	Egy kézműves	Palatkai.

A t. cz. közönség kegyébe ajánlja magát a jutalmazandó. Kértenek a t. cz. uraságok déli 12 óráig helyeik iránt rendelkezni.

Helyek ára: Felőp: 2 ft. 10 kr. Középp. 3 ft. 15 kr. Alsóp. 2 ft. 63 kr. Zártszék 70 kr. Földszint 42 kr. Állászi jegy 21 kr. Karzat 18 kr. o.é.

Kezdeté 7 órakor, vége 9 után.

Felelős a szerkesztésért és kiadó HAVI MIHÁLY.

